

Uchwała nr 1/2022 z dnia 28.04. 2022 roku
w sprawie wystąpienia do Rady Dyscypliny Naukowej Filozofia
Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie
z wnioskiem o nadanie ks. dr. Dariuszowi Kucharskiemu
stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych
w dyscyplinie naukowej filozofia
podjęta przez komisję habilitacyjną powołaną przez
Radę Dyscyplina Naukowej Filozofia UKSW w Warszawie

Powołana w dniu 13 stycznia 2022 r. przez Radę Dyscypliny Naukowej *Filozofia* Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, na podstawie art. 221 ust. 5 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym oraz § 36 ust. 1 p. 3 Statutu Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie oraz § 6 Uchwały Nr 200/2019 Senatu Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie z dnia 23 października 2019 r. w sprawie sposobu postępowania o nadanie stopnia doktora habilitowanego w Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, komisja habilitacyjna do przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego doktora, działała w składzie:

osoby wyznaczone przez Radę Doskonałości Naukowej:

- prof. dr hab. Jacek Wojtysiak – przewodniczący
- dr hab. Piotr Duchliński – recenzent
- dr hab. Honorata Jakuszko – recenzent
- prof. dr hab. Tomasz Kupś – recenzent

osoby wyznaczone przez Radę Dyscypliny Naukowej Filozofia UKSW w Warszawie:

- dr hab. Bartosz Żukowski – recenzent
- ks. prof. dr hab. Jan Krokos – członek komisji
- dr hab. Magdalena Płotka – sekretarz

Działając na podstawie:

1. Ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie

- wyższym i nauce (Dz.U. 2018 poz. 1669, z późn. zm.),
2. Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz.U. z dnia 30 stycznia 2018 r. poz. 261),
  3. Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. 2018 poz. 1818),
  4. Uchwały Nr 200/2019 Senatu Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie z dnia 23 października 2019 r. w sprawie sposobu postępowania o nadanie stopnia doktora habilitowanego w Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, komisja habilitacyjna wzięła pod uwagę:
    1. osiągnięcia naukowe, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2a Ustawy;
    2. aktywność naukową habilitanta realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej (por. art. 219 pkt. 3 Ustawy);
    3. wynik kolokwium habilitacyjnego (por. art. 221 pkt. 9 Ustawy).

Podstawą oceny dokonań wymienionych w pkt. 1-3 były:

1. Monografia pod tytułem: *Racjonalność wiary w ujęciu Henry'ego More'a. Między teologią kalwińską a platonizmem z Cambridge*, Wydawnictwo Naukowe UKSW, Warszawa 2020, ss. 256.
2. Sporządzony przez Habilitanta autoreferat i zestawiony przez niego wykaz publikacji i pozostałych form aktywności naukowej (wraz z dostarczoną dokumentacją).
3. Sporządzone przez recenzentów oceny osiągnięć.
4. Dyskusja członków komisji habilitacyjnej po kolokwium habilitacyjnym nad jego przebiegiem oraz nad dorobkiem naukowym i aktywnością naukową kandydata oraz nad wnioskiem o nadanie mu stopnia doktora habilitowanego.

UCHWAŁA

Biorąc pod uwagę osiągnięcia Habilitanta, przedstawione przez recenzentów opinie, przebieg kolokwium, a także przeprowadzoną dyskusję, Komisja podjęła uchwałę o wystąpieniu do Rady Dyscypliny Naukowej *Filozofia* Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w

Warszawie z wnioskiem o nadanie:

doktorowi Dariuszowi Kucharskiemu stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie naukowej filozofia

Uchwała zapadła następującym stosunkiem głosów:

- za nadaniem stopnia naukowego doktora habilitowanego (TAK) – głosów: 7
- przeciw – (NIE) – głosów: 0
- WSTRZYMUJĄCYCH SIĘ – głosów: 0

W posiedzeniu Komisji brało udział siedmiu członków Komisji.

Głosowanie zgodnie z art. 222 ust. 10 ustawy miało charakter jawny.

Podpis przewodniczącego komisji

Janek Hojtyś

Podpis sekretarza komisji

Marydalena Prośka

UZASADNIENIE

1. Informacje ogólne

Doktor Dariusz Ryszard Kucharski uzyskał tytuł magistra teologii w Akademii Teologii Katolickiej (obecnie Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego) w 1991 roku na podstawie pracy „Chrystologia św. Pawła według Listu do Kolosan 1, 15-20”. Tytuł doktora nauk humanistycznych w zakresie filozofii zyskał w 2002 roku na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim w Lublinie. Promotorem rozprawy doktorskiej był prof. dr hab. Jan Czerkawski, praca doktorska zatytułowana jest *Spór o przedmiot poznania. T. Reida krytyka podstaw filozofii G. Berkeleyya*. Od czasu ukończenia doktoratu dr Dariusz Kucharski zatrudniony był na stanowisku wykładowcy w Wyższym Seminarium Duchownym w Łodzi, w Wyższym Seminarium Duchownym OO. Franciszkanów Conv. w Łodzi, w Wyższym Seminarium Duchownym w Łowiczu, w Instytucie Teologicznym w Łodzi oraz w Wyższym Seminarium Duchownym w Płocku. W latach 2010-2018 dr Dariusz Kucharski zatrudniony był na stanowisku adiunkta – a od 2018 r. do chwili obecnej na stanowisku asystenta – na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie.

2. Główne osiągnięcia habilitacyjne

Głównym osiągnięciem naukowym przedstawionym w ramach postępowania habilitacyjnego jest monografia pt. *Racjonalność wiary w ujęciu Henry'ego More'a. Między teologią kalwińską a platonizmem z Cambridge*, Wydawnictwo Naukowe UKSW, Warszawa 2020, s. 256. Publikacja posiada recenzentów wydawniczych, którymi są: dr hab. Bogusław Paż oraz prof. dr hab. Adam Grzebiński.

Ocena recenzentów:

Recenzenci powołani przez Radę Doskonałości Naukowej przedstawili w recenzjach swoją ocenę wspomnianego głównego osiągnięcia naukowego habilitanta.

Dr hab. Honorata Jakuszko wyraziła wątpliwość, że przedłożona do oceny monografia stanowi „próbę całościowego przedstawienia poglądów Henry'ego More'a” (Autoreferat, s. 13). Recenzentka wskazała, że przedmiotem rozprawy są raczej wybrane zagadnienia racjonalności wiary, usytuowane w szerokim kontekście intelektualnym XVII-wiecznej Anglii. Kontekst ten

– w ocenie Recenzentki – stanowi wartościowy aspekt pracy. Recenzentka wskazała wiele pozytywnych aspektów monografii: wyraziła wyrazy uznania dla uwzględnienia istotnego wpływu religii kalwińskiej na kształtowanie się poglądów More'a; zgodziła się z tezą Habilitanta, zgodnie z którą zagadnienia epistemologiczne nie stoją w centrum filozofii More'a; doceniła warsztat historyka filozofii w zaprezentowany w podrozdziale poświęconym filozofii naturalnej More'a. Jednakże, krytycznie odniosła się do faktu, że Habilitant unika zajęcia własnego stanowiska w odniesieniu do referowanych przez siebie zagadnień. Na przykład, Recenzentka uznaje za mankament to, że Habilitant uchyla się od zajęcia własnego stanowiska w sprawie interpretacji zagadnienia iluminizmu, podobnie – w ocenie Recenzentki – Habilitant wykazuje zbyt daleko idącą ostrożność, unikając zajęcia własnego stanowiska wobec np. hipotezy D. Leecha, który uważał, że spór o Boga nie prowadził do umocnienia postawy religijnej. Recenzentka zakończyła swoją opinię wnioskiem, że biorąc pod uwagę mocne strony monografii, w pełni zasługuje ona na pozytywną ocenę.

Dr hab. Piotr Duchliński wyróżnił następujące zalety rozprawy: po pierwsze, jest ona opracowaniem tematu, który w Polsce jest mało znany. Zdaniem Recenzenta, przeprowadzone przez Habilitanta badania naukowe wnoszą znaczący wkład w recepcję nowożytnej filozofii angielskiej w Polsce, zaś monografia wypełnia poważną lukę publikacyjną. Po drugie, rekonstrukcja zawarta w monografii oparta jest na źródłach, jest solidnie udokumentowana, poglądy Henry'ego More'a ukazane są na szerokim tle historyczno-filozoficznym. Recenzent docenił fakt, że Habilitant wziął pod uwagę kontekst religijny w kształtowaniu nowożytnej filozofii angielskiej. Po trzecie, język pracy jest klarowny i komunikatywny, logika wywodu w pracy jest płynna, narracja spójna, bez zbędnych dygresji. Dodatkowo, na uznanie zasługuje fakt, że praca „nie jest przeczytana” (s. 4). Od strony formalnej praca została dobrze przygotowana. Dr hab. Piotr Duchliński zwrócił jednak uwagę na pewne mankamenty rozprawy. Należy do nich: po pierwsze, brak we wstępie pracy solidnego przedstawienia metodologii prowadzonych badań, którego należałoby oczekiwać od pracy z zakresu historii filozofii. Po drugie, wszelkie kwestie historyczne i biograficzne (umieszczone w rozdziałach I oraz III) powinny być przedstawiane jako pierwsze (np. powinny znaleźć się we wstępie). Recenzent tym samym zwraca uwagę na pewne problemy Habilitanta z selekcją i uporządkowaniem materiału. Po trzecie, za największą wadę monografii Recenzent uznaje brak krytycznego ustosunkowania się Habilitanta do prezentowanych poglądów Henry'ego More'a. Zdaniem dr. hab. Piotra Duchlińskiego, Habilitant powinien był ustosunkować się do rekonstruowanych poglądów, ponieważ wykazałby samodzielność badawczą. Pomimo tych

wad, Recenzent podkreśla, że monografia jednoznacznie zasługuje na pozytywną ocenę, ponieważ prowokuje do dyskusji i formułowania pytań.

Prof. dr hab. Tomasz Kupś zwrócił uwagę w swojej recenzji, że monografia przedłożona przez Habilitanta jest rzeczywiście „jedynym monograficznym opracowaniem, które koncentruje się niemal wyłącznie na napięciu pomiędzy kalwińską teologią, z której Moore wyrasta, i racjonalistyczną filozofią neoplatońską, ku której się zwraca” (s. 2). Zdaniem Recenzenta, głównym walorem monografii jest szeroki i kontekstowy charakter przeprowadzonych analiz. Recenzent docenił kompetencje Habilitanta z zakresu warsztatu historyka filozofii. Zdaniem Recenzenta, w pracy zabrakło pogłębienia zagadnienia „głęboko religijnego charakteru epoki”, ale Recenzent zastrzega od razu, że brak eksploracji tego problemu nie jest zarzutem, lecz jedynie wskazaniem na interesujący problem, który w przyszłości może doczekać się rozwiązania. Podobnie jak inni recenzenci, prof. dr hab. Tomasz Kupś zwraca uwagę na brak głosu krytycznego czy polemicznego w monografii. Jego zdaniem „ostrożność w formułowaniu ocen została posunięta do tego stopnia, że z trudem można odnaleźć miejsca, w których Autor zdecydował się na polemikę z innymi badaczami (...) czytelnik ma prawo oczekiwać, że poza rozległym, drobiazgowym i głębokim przedstawieniem stanowisk postaci historycznych, pozna też zdanie innych w tej samej sprawie, a na ich tle - zdanie Autora” (s. 5). Recenzent potwierdził, że monografia ks. dr. Dariusza Kucharskiego stanowi znaczny wkład w rozwój dyscypliny.

Dr hab. Bartosz Żukowski zwrócił uwagę, że pierwszą wartą podkreślenia cechą recenzowanej monografii jest jej oryginalny profil metodologiczny. Profil ten można określić jako analityczno-teoretyczny i kontekstualny. Recenzent uznaje za trafną jedną z hipotez monografii, zgodnie z którą w dokonany przez Henry'ego More'a, zwrocie ku platonizmowi należy upatrywać „rozmyślną strategię, obliczoną na restytucję racjonalnego, filozoficznego komponentu życia religijnego” (s. 4). Co więcej, zdaniem Recenzenta, Habilitant przekonująco dowodzi tej hipotezy, sięgając po argumenty teoretyczne, tekstualne i biograficzne. Recenzowana monografia wnosi znaczny wkład w rozwój badań nad nowożytną filozofią brytyjską, stając się zarazem cennym źródłem wiedzy dla specjalistów z zakresu historii filozofii nowożytnej oraz historii idei. Doskonale wpisuje się ona także w aktualne polskie studia nad nowożytną myślą brytyjską, podkreśla dr hab. Bartosz Żukowski. Dodatkowo, zdaniem Recenzenta, rozprawa dr. Kucharskiego spełnia wszystkie niezbędne wymogi warsztatowe. „Wywód autora znamionuje spójność, konsekwencja metodologiczna, rygor argumentacyjny i precyzja analityczna” (s. 5). Recenzent formułuje jednak kilka uwag

krytycznych: jego zdaniem praca zyskałaby, gdyby zawierała przedstawienie nieco obszerniejszej, krytycznej analizy wewnętrznej koherencji filozoficznych tez More' (s. 6). Recenzent wyraził opinię, że należałoby w pracy szerzej potraktować kwestii relacji myśli More'a do mistyki średniowiecznej. Habilitant mógł zestawić koncepcję More'a, np. z dorobkiem mistyków nadreńskich. Recenzent zauważył również, że w warstwie technicznej, recepcję pracy nieco utrudnia brak indeksu (s. 6). Dr hab. Bartosz Żukowski potwierdził, że monografia dr. Dariusza Kucharskiego stanowi znaczny wkład w rozwój dyscypliny.

3. Aktywność naukowa:

Do oceny komisji przedstawiono tłumaczenie: George Berkeley, *Eseje z „The Guardian” oraz kazania*, przekład A. Grzebiński, D. Kucharski, M. Kwiecińska-Zdrenka, M. Łagosz, M. Szymańska-Lewoszewska, M. Śliwa, wprowadzenie i redakcja naukowa A. Grzebiński, D. Kucharski, M. Szymańska-Lewoszewska, Wydawnictwo Naukowe UMK, Toruń 2020 oraz 14 artykułów naukowych, opublikowanych w latach 2010-2020, w tym cztery artykuły anglojęzyczne. Dodatkowo, do oceny zgłoszono 22 wystąpienia, w tym 7 na konferencjach międzynarodowych, 9 organizacji konferencji oraz 2 udziały w redakcjach czasopism, 1 członkowsko w międzynarodowym towarzystwie naukowym, a także 1 realizację w grantu (grant NPRH w charakterze wykonawcy). Na podstawie Raportu Bibliometrycznego (Google Scholar) za lata 2010-2020 Habilitant wykazuje: cytowania – 7, h-index – 1.

Ocena recenzentów:

Dr hab. Honorata Jakuszko uznała za szczególnie owocną współpracę dr. Kucharskiego z Instytutem Filozofii UMK organizującym konferencje naukowe poświęcone filozofii nowożytnej. W przekonaniu Recenzentki, dzięki tej współpracy dorobek naukowy Habilitanta zyskał wymiar międzynarodowy, a nie tylko ogólnopolski. Za godny uznania, w ocenie Recenzentki, jest również udział Habilitanta w cyklu konferencji ogólnopolskich pt. *Filozofia XVII wieku – źródła i kontynuacje*. Habilitant „dzięki wygłaszanym referatom stał się rozpoznawalny w grupie polskich badaczy historii filozofii nowożytnej” (s. 3). – pisze Recenzentka dr hab. Honorata Jakuszko z aprobatą wyraziła się na temat przedłożonych do oceny artykułów naukowych Habilitanta: w jej ocenie, charakteryzują się one wyraźną strukturą, dbałością o precyzję terminologiczną, zawierają również próby oceny

prezentowanych stanowisk pod względem konsekwencji myślowej. We wniosku Recenzentka stwierdziła, że publikacje Habilitanta przyczyniają się do wzbogacenia naszej wiedzy na temat nowożytnej brytyjskiej filozofii. Recenzentka pozytywnie oceniła szeroką działalność dydaktyczną Habilitanta.

Dr hab. Piotr Duchliński wyraził przekonanie, że zaprezentowany dorobek charakteryzuje się nikłym stopniem krytycznego ustosunkowania się do przedstawionych poglądów. Recenzent uważa, że „Habilitant dobrze czuje się w roli historyka filozofii i rekonstruktora poglądów”, dużo gorzej radzi sobie z polemiką i dyskusją (s. 7). Recenzent zwrócił też uwagę, że pod względem ilościowym dorobek ten jest dość skromnie zważywszy na fakt, że od doktoratu minęło aż 20 lat. Swoją ocenę Recenzent zakończył konkluzją, że dorobek Habilitanta należy ocenić zasadniczo pozytywnie. Stwierdził, że w szczególności artykuły naukowe poświęcone historii nowożytnych nauk przyrodniczych wnoszą istotny wkład w rozwój historii nauki.

Prof. dr hab. Tomasz Kupś w swojej recenzji podkreślił dwa aspekty dorobku naukowego Habilitanta: po pierwsze, na uznanie zasługuje jego wieloletnia współpraca z Instytutem Filozofii UMK, która została sfinalizowana i sformalizowana w projekcie naukowym *Filozofia brytyjska XVII i XVIII wieku*. Po drugie, na uwagę zasługuje aktywność Habilitanta w ramach towarzystwa naukowego *European Society for the Study of Science and Theology* (esssat.eu), gdzie od 2016 dr Kucharski pełni funkcję członka Zarządu. W odniesieniu do artykułów Recenzent wyraził przekonanie, że bez wątplenia artykuły zasługują na uznanie i potwierdzają szerokie kompetencje Habilitanta. Pozostałe aktywności organizacyjne, popularyzatorskie i dydaktyczne „potwierdzają zdolność Habilitanta do organizacji pracy naukowej w różnych warunkach, także przy jednoczesnym zaangażowaniu w poważne i czasochłonne obowiązki pozanaukowe” (s. 8).

Dr hab. Bartosz Żukowski zauważył w swojej recenzji, że rozpatrywany w kategoriach czysto ilościowych dorobek Habilitanta nie jest obszerny (s. 7). Cechuje się on jednak wysoką wartością metodologiczną i poznawczą. Jego charakterystyczną cechą jest także spójność tematyczna. Recenzent podkreśla, że „prace dr. Kucharskiego znamionuje precyzja analityczna, dojrzałość warsztatowa, a nadto dogłębna znajomość materiału źródłowego oraz bardzo dobra orientacja w aktualnej, krajowej i anglojęzycznej, literaturze sekundarnej, co pozwala na trafną historyczną kontekstualizację omawianych zagadnień. Jego dociekania wnoszą nadto oryginalny, istotny wkład w polskie badania nad filozofią brytyjską, znacząco poszerzając pulę podejmowanych na ich gruncie problemów” (s. 8). Na uwagę, zdaniem Recenzenta, zasługuje wreszcie bogaty dorobek dydaktyczny i organizacyjny dr. Kucharskiego, realizowany w wielu

instytucjach badawczych i edukacyjnych

Sprawozdanie z przebiegu posiedzenia komisji habilitacyjnej

Posiedzenie komisji habilitacyjnej obejmowało następujące części: 1) kolokwium habilitacyjne z udziałem kandydata; 2) dyskusję członków komisji nad przebiegiem kolokwium habilitacyjnego; 3) dyskusję nad dorobkiem naukowym i aktywnością naukową kandydata oraz nad wnioskiem o nadanie jej stopnia doktora habilitowanego; 4) głosowanie nad uchwałą o wystąpienie do Rady Dyscypliny Naukowej Filozofia UKSW w Warszawie z wnioskiem o nadanie dr. Dariuszowi Kucharskiemu stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie filozofia.

Posiedzenie komisji rozpoczął przewodniczący komisji, który powitał członków komisji uczestniczących w posiedzeniu oraz habilitanta.

1) Sprawozdanie z przebiegu kolokwium habilitacyjnego dr. Dariusza Kucharskiego

Kolokwium habilitacyjne rozpoczął przewodniczący komisji. Następnie przewodniczący komisji poprosił habilitanta o przedstawienie głównego osiągnięcia naukowego. Dr Dariusz Kucharski zaprezentował swoje osiągnięcie naukowe, omawiając główne tezy i wnioski zawarte w monografii *Racjonalność wiary w ujęciu Henry'ego More'a. Między teologią kalwińską a platonizmem z Cambridge*.

W dalszej kolejności rozpoczęto zadawanie pytań Habilitantowi przez członków komisji. Jako pierwszy pytanie zadał prof. dr hab. Tomasz Kupś. Na początku scharakteryzował dorobek Habilitanta jako historyczno-filozoficzny, zorientowany na zagadnienia teoriopoznawcze, ale – zaznaczył – warto rozważyć znaczenie zagadnień podejmowanych przez Habilitanta dla współczesnego odbiorcy. Pytanie sformułował następująco: jaki potencjał interpretacji współczesności mogą mieć analizy dotyczące historycznej koncepcji Henry'ego More'a? Czy filozofię More'a da się zaaplikować do współczesnych sporów między-religijnych? W odpowiedzi dr Kucharski wskazał na jeden z kluczowych sporów XVII-wiecznej angielskiej filozofii, który może mieć odniesienie do czasów współczesnych, mianowicie spór fideizmu i

teologii zorientowanej racjonalnie. Zaznaczył także, że rozważania dotyczące relacji między umysłem z jednej strony, a afektywnością, wolą itd., człowieka z drugiej strony, muszą być – w kontekście sporu o fideizm – poprzedzone skonstruowaniem koncepcji Boga, która mogłaby być punktem odniesienia tego sporu. Innymi słowy, współczesne zastosowanie filozofii More'a polegałoby na zaadoptowaniu koncepcji Boga jako punktu wyjścia w sporach o religijność.

Następnie pytanie zadała dr hab. Honorata Jakuszko: jakie są – zdaniem Habilitanta – źródła ateizmu w kulturze europejskiej? Czy odpowiedzialność za obecność ateizmu w większym stopniu ponosi irracjonalizm czy racjonalizm? Dr Kucharski odpowiedział, że w jego przekonaniu nie można wskazać ani irracjonalizmu ani racjonalizmu za jedyne źródło ateizmu w kulturze europejskiej. Habilitant argumentował, że wybór ateizmu dokonywany jest nie tylko przez „czysty umysł” człowieka, ale przez człowieka-osobę, którego decyzje nie mogą posiadać jedyne źródła w czynnikach racjonalnych lub irracjonalnych. Co więcej, ateizm w nowożytnej Anglii nie miał swojego źródła w rozwoju nauk czy poglądach deistów, ale w badaniach egzegetycznych Biblii. Ponadto, sam Henry More oraz inni platonicy z Cambridge zwracali uwagę na uproszczenie związane z poglądem, że przyjęcie ateizmu jest równoznaczne z odrzuceniem norm moralnych.

Do dyskusji włączył się prof. dr hab. Jacek Wojtysiak, który zasugerował, że pytanie o źródła ateizmu to nie tyle pytanie o wybory egzystencjalne poszczególnych ludzi, ale raczej o genezę i rozwój ateizmu intelektualnego: czy ateizm jako ruch był ukształtowany bardziej przez racjonalizm czy irracjonalizm? Ponownie Habilitant podkreślił, że rodzenie się ateizmu jest zbyt złożonym ruchem, aby móc upatrywać jego przyczyny w racjonalizmie bądź irracjonalizmie. Zaznaczył jednak, że w odniesieniu do ateizmu rodzącego się wśród samych akademików, racjonalizm odegrał większą rolę w kształtowaniu się ateizmu. Jednakże, wśród osób bez wykształcenia filozoficznego, większą rolę odegrał irracjonalizm, za którego przyczyną pokazywano Boga „w karykaturalny sposób”. Na płaszczyźnie filozoficzno-teologicznej jednak nie sposób w sposób jednoznaczny rozstrzygnąć tego zagadnienia.

Następnie pytanie zadał dr hab. Piotr Duchliński. Poruszył on dwie kwestie: po pierwsze, poprosił Habilitanta o przedstawienie najważniejszych linii krytyki poglądów H. Moore'a. Po drugie, zadał pytanie o stanowisko Habilitanta w sprawie platonizmu matematycznego? W odpowiedzi na pierwsze pytanie dr Kucharski wskazał na fizyko-teologię: More poświęcił sporo rozważań wykazaniu istnienia bytów duchowych, które zinterpretował ostatecznie jako siły natury, tj. jako pozbawione świadomości byty, które kierowane przez Boga kierują rzeczywistością fizyczną. Ten element filozofii More'a dość łatwo staje się przedmiotem

krytyki, chociaż – jak podkreślił Habilitant – o ile z punktu widzenia współczesnej wiedzy z zakresu fizyki krytyka wspomnianej koncepcji More'a jest prosta, o tyle krytyka ta nie była oczywista z punktu widzenia siedemnastowiecznego poziomu wiedzy. More'a koncepcja fizyko-teologii z punktu widzenia XVII-wiecznej fizyki była dość zrozumiała i akceptowalna w świecie naukowym. Należy pamiętać, że XVII wiek jest okresem początku zmiany paradygmatu w fizyce w wyjaśnianiu zjawisk przyrodniczych: zrezygnowano z wyjaśniania jakościowego na rzecz wyjaśniania ilościowego. Habilitant powołał się na jeden ze swoich artykułów naukowych, w którym dowodzi, że część środowiska naukowego XVII-wiecznej Anglii (zwłaszcza fizyków i chemików) formułowało argumenty na rzecz wyjaśniania jakościowego ze względu na jego moc eksplanacyjną. Z kolei platonizm w nauce ówczesnej polegał na odwoływaniu się do „sił duchowych”, które kierują materią (Habilitant przywołał przykład gnicia, kwaśnienie wina, itp.). Odwoływano się do sił duchowych, ponieważ zakładano, że materia jest zasadą całkowicie bierną i należało odnieść się do zasady aktywnej w celu wyjaśnienia procesu przemian materii. Odnośnie do platonizmu współczesnego w nauce – Habilitant odniósł się do drugiego z pytań zadanego przez dr. hab. Piotra Duchlińskiego – należy pamiętać o zmianie pojęcia „materii”. We współczesnej fizyce pojęcie to jest zupełnie nieobecne, nie używa się go, ponieważ jest całkiem nieoperacyjne. Habilitant dalej argumentował, że dzisiaj we współczesnej fizyce, opis jest opisem całkiem matematycznym. Fizyk dzisiaj może nawet odnieść wrażenie, że byty matematyczne są niejako „zatopione” w materii. Innymi słowy, współcześnie platonizm w fizyce polegałby na opisie matematycznym zjawisk fizycznych, podczas gdy platonizm w XVII-wiecznej nauce sprowadzał się do odwoływania się do sił duchowych, które kierują przemianami w materii. Dodatkowo, platonizm spełniał podwójną rolę: z jednej strony chronił przed panteizmem, a z drugiej – przed ateizmem. Jeżeli uznano by, że Bóg kieruje całością świata, to gdyby usunąć w opisu świata siły pośredniczące (siły duchowe), to w Bogu należałoby upatrywać źródła wszelkich kataklizmów naturalnych.

Kolejne pytania, również dotyczące kwestii platonizmu w filozofii More'a, zadał dr hab. Bartosz Żukowski: o ile w filozofii przyrody More'a ewidentnie zaznacza się wpływ neoplatonizmu, o tyle epistemologię More'a, powstałą w opozycji do koncepcji kalwińskich, da się zinterpretować w duchu schrystianizowanego platonizmu. W jakim stopniu filozofia More'a przynależy zatem do nurtu myśli platońskiej, a w jakim do tradycji neoplatońskiej? Drugie pytanie dotyczy kwestii samego neoplatonizmu, które to pojęcie jest bardzo pojemne. Który z rozlicznych wariantów myśli neoplatońskiej wywarł decydujący wpływ na koncepcje

More'a – czy był to oryginalna filozofia Plotyna, średniowieczny neoplatonizm niemiecki czy może renesansowy neoplatonizm włoski? Dr Dariusz Kucharski odpowiedział, że, aby odpowiedzieć na te pytanie, należałoby w pierwszej kolejności przyjrzeć się edukacji samego More'a. Angielski filozof sięgnął do filozofii neoplatońskiej szukając prawdy o Boga z powodu rozczarowania teologią kalwińską. W efekcie, More stał się znawcą filozofii Plotyna (czytał *Enneady*), Jamblicha, Pseudo-Dionizego Areopagity, czytał też włoskich neoplatoników, m.in. pisma Marsilio Ficino. Trudno jednak rozstrzygnąć, zdaniem Habilitanta, w którym momencie wpływ jednego neoplatonika przeważał nad wpływami innych neoplatoników w filozofii angielskiego myśliciela. More wykorzystywał neoplatonizm Ficino np. do interpretacji Biblii (Księgi Rodzaju). Trudno byłoby jednak rozdzielić w tej filozofii wpływy neoplatońskie od wpływów platońskich, chociażby z tego powodu, że trudno byłoby rozdzielić sam neoplatonizm od platonizmu, zdaniem Habilitanta.

Następnie prof. dr hab. Jan Krokos stwierdził, że interesowałoby go zagadnienie, o które zdążył już zapytać prof. dr hab. Tomasz Kupś, mianowicie kwestia wskazania wspólnej płaszczyzny między filozofią More'a a współczesnymi zagadnieniami, zwłaszcza z zakresu filozofii religii. Habilitant w odpowiedzi zwrócił uwagę na zagadnienie „entuzjazmu”, któremu poświęcił w swojej monografii sporo miejsca. Postawa entuzjastyczna cieszyła się wielką popularnością wśród myślicieli XVII-wiecznej Anglii. Na przykład, John Locke poświęca cały rozdział zjawisku entuzjazmu w swoich *Rozważaniach dotyczących rozumu ludzkiego*, chociaż Habilitant uważał, że przekład angielskiego *enthusiasm* na polskie „uniesienie uczuciowe” nie jest do końca trafny. More stał na stanowisku, że religijność, którą proponowali entuzjaści polegała przede wszystkim na bezpośrednim natchnieniu przez Boga. Habilitant zwrócił uwagę, że był to efekt fideizmu kalwińskiego. More był zdecydowanym przeciwnikiem entuzjazmu, uważał ruch entuzjastów za zagrożenie, ponieważ stanowisko entuzjastyczne - powołujące się na dostęp do bezpośredniej wiedzy o Bogu – nie może stać się uczestnikiem racjonalnego dyskursu oraz partnerem w debacie. More wskazywał na dwie przyczyny postawy entuzjastycznej: choroba (w kontekście melancholii) i pycha. Habilitant zwrócił uwagę, że we współczesnej religijności też można wskazać na obecność postawy polegającej na emocjonalnym odniesieniu się do Boga.

Do dyskusji włączył się prof. dr hab. Tomasz Kupś, który wyraził chęć uzupełnienia swojego pytania: współczesne statystyki pokazują, że rośnie liczba osób, które nie są w stanie zidentyfikować się z ateizmem, a jednocześnie nie identyfikują się z żadną religią. Być może osoby należące do tej grupy charakteryzuje „postawa entuzjastyczna”, są to mianowicie osoby,

które nie wybierają ani postawy racjonalnego ateizmu ani przynależenia do kultu religijnego. Czy zdaniem Habilitanta – zapytał prof. dr hab. Tomasz Kupś – XVII-wieczna dyskusja nt. entuzjazmu może posiadać odniesienie do współczesnej sytuacji? Habilitant zgodził się z tą sugestią i przyznał, że analogie między XVII-wiecznymi sporami religijnymi ze współczesnością same się narzucają. Stwierdził, że przede wszystkim należałoby zadać pytanie o przyczynę popularności entuzjastów w XVII wieku oraz podobnych współczesnych ruchów. Jego zdaniem, ruch entuzjastyczny w XVII wieku był odpowiedzią na pewien brak, lukę obecną w panoramie ówczesnych ruchów religijnych (purytańskich, katolickich, anglikańskich, itd.). Entuzjazm zaspokajał potrzebę dostrzeżenia człowieka w jego bardzo indywidualnym i osobistym wymiarze. Oficjalne ruchy religijne koncentrowały się zanadto na doktrynie i nie były w stanie odnieść się do indywidualnej ludzkiej potrzeby (tj. potrzeby szczęścia, akceptacji, itd.). Współcześnie natomiast, tzw. „wolne kościoły” wypełniają taką potrzebę, również potrzebę należenia do wspólnoty – zasugerował Habilitant. Należy jednak rozważyć, czy ruch polegający na skrajnie indywidualnym podejściu do religii – wyrażający się w popularnym hasle „człowiek jest drogą Kościoła – jest faktycznie zgodny z duchem doktryny chrześcijańskiej.

Do dyskusji włączył się prof. dr hab. Jan Krokos: rozważając problem fideizmu, ateizmu i wiary racjonalnej na płaszczyźnie filozoficznej, należy przyznać, że rdzeniem fideizmu jest racjonalizm. Gdy jednak rozważamy te problemy na płaszczyźnie praktyki, tj. psychologii społecznej czy socjologii, motywem jest pewna dowolność wyboru rozmaitych opcji moralnych czy światopoglądowych. Do obranych opcji dobiera się następnie wtórnie uzasadniające je argumenty. Habilitant przyznał, że właśnie takie stanowisko reprezentował Henry More oraz wielu XVII-wiecznych filozofów i teologów (poglądy ich wyrażone były w tzw. pismach antyateistycznych). W sześciu kazaniach wygłoszonych w ramach kazań Roberta Boyle’a, Johna Harris przedstawia właśnie taką charakterystykę ateisty. Habilitant jednocześnie zastrzegł, że stanowisko, zgodnie z którym ateizm rodzi się z nieuporządkowania moralnego i podyktowany jest dobrowolnością wyborów moralnych i światopoglądowych, a jego motywacją jest usunięcie Boga jako punktu widzenia, jest stanowiskiem uproszczonym, pochopnym i powierzchownym. Habilitant wyraził przekonanie, że ateizm jako wybór wynika z dużo bardziej zniuansowanych przesłanek.

Następnie zabrał głos prof. dr hab. Jacek Wojtysiak. Wskazał na trzy zagadnienia, które mogłyby posłużyć za wskazówki w poszukiwaniach analogii między współczesnością a XVII-wiecznymi sporami. Po pierwsze, w XVII wieku ateizm dopiero się rodził, współcześnie

ateizm, zwłaszcza zakorzeniony w naturalizmie, jest światopoglądem znacznie silniejszym. Po drugie, można szukać analogii między silnym Kościołem anglikańskim z dominacją doktryny kalwińskiej ze współczesnymi ruchami tradycjonalistycznymi. Po trzecie, może warto rozważyć, czy współczesny pentakostalizm nie jest dzisiejszym odpowiednikiem XVII-wiecznego entuzjazmu, skoro oba ruchy cechuje nacisk na religijność indywidualistyczną i emocjonalną. Czy zdaniem Habilitanta – zapytał prof. dr hab. Jacek Wojtysiak – w tych trzech wskazanych obszarach można doszukiwać się takich analogii?

W odpowiedzi na pierwsze pytanie Habilitant nawiązał do XVII-wiecznego ateizmu w dyskusji na temat argumentów kosmologicznych: jeżeli ówczesny ateista formułuje pogląd, zgodnie z którym świat powstał z przypadku na skutek przypadkowych zderzeń atomów, to taki pogląd uznawany był za całkowicie nieracjonalny, ponieważ istnienie świadomości (człowieka) sugeruje jej pochodzenie od świadomości Boga. Tego rodzaju polemikę z ateizmem formułuje m.in. John Locke. Współcześnie ateistyczny i naturalistyczny pogląd o powstaniu świata i człowieka w pełni dopuszcza – ze względu na zupełnie inny stan wiedzy przyrodniczej – powoływanie się na przypadkowość oddziaływań subatomowych. Habilitant zgodził się natomiast z sugestiami zawartymi w drugim i trzecim pytaniu prof. dr hab. Jacka Wojtysiaka: budowanie religijności na sferze emocjonalnej i wspólnotowej jest cechą charakterystyczną współczesnych ruchów pentakostalistycznych, podobnych do ruchów entuzjastów, zwłaszcza jeśli weźmiemy pod uwagę silną emocjonalność (np. przechodzenie od rozpacz do euforii, emocjonalność ta wyrasta z melancholii), która była obecna w XVII-wiecznym entuzjazmie. Prof. dr hab. Jacek Wojtysiak zasugerował, że współcześni kognitywiści zaproponowaliby badania nad układem neuronalnym, który odpowiada za emocjonalność, badania te mogłyby pomóc w odnalezieniu źródła tak silnych i skrajnych reakcji emocjonalnych.

Następnie głos zabrał dr hab. Bartosz Żukowski. Zgodził się ze stwierdzeniem Habilitanta o analogii między XVII-wiecznymi ruchami entuzjastycznymi a współczesnymi ruchami pentakostalnymi, ale wyraził wątpliwość w odniesieniu do analogii skali tych zjawisk. Kryzys religijny XVII wieku doprowadził do bardzo ekstrawaganckich ruchów religijnych, np. ruch rantersów był bardzo skrajnym kataryzmem angielski, który doprowadził do „wstrząsów moralnych” w ówczesnym społeczeństwie angielskim. Czy współcześnie również są obecne aż tak ekstrawaganckie ruchy? Ponadto, siła ruchów religijnych w XVII wieku wynikała przede wszystkim z rewolucji Cromwella i podważenia tradycyjnego systemu instytucjonalnego kościelnego. Czy tradycyjne instytucje kościelne dzisiaj są tak słabe jak był kościół anglikański w czasach po rewolucji Cromwella? Czy dzisiejszy entuzjazm jest tak silnym rywalem dla

współczesnego instytucjonalnego kościoła tak jak był silnym rywalem dla kościoła w XVII wieku?

Habilitant odpowiedział, że zasadnicza różnica polega na tym, że wiek XVII był epoką faktycznie religijną, tj. trudno byłoby wskazać kogoś, kto nie przynależałby do konkretnej grupy religijnej. Dzisiaj religia przestaje odgrywać tak istotną rolę jaką odgrywała w XVII wieku. Każda epoka ma swoją dziedzinę kultury, która stanowi dla niej motor, decyduje o kształcie wszystkich innych części kultury. Przez wiele wieków takim motorem była religia i teologia. Współcześnie takim motorem są nauki ścisłe.

Następnie pytanie zadała dr hab. Magdalena Płotka. Poprosiła Habilitanta o wyjaśnienie historycznego rozwoju pojęcia entuzjazmu: w jaki sposób pojęcie, które w starożytności i średniowieczu funkcjonowało przede wszystkim jako pojęcie medyczne odnoszące się do obszaru emocjonalności, stało się w XVII wieku pojęciem oznaczającym pewnego rodzaju fundamentalizm religijny?

Habilitant zwrócił uwagę w odpowiedzi, że termin entuzjazm pochodzi od greckiego *en theos*, tj. „w Bogu”; pojęcie to znajdujemy np. w pismach Arystotelesa użyte na określenie natchnienia poetyckiego. Poeta jest pod wpływem w Bogu i ma dostęp do informacji z obszaru wykraczającego poza obszar naturalny. Termin określający entuzjastów nowożytnych zachował swoje pierwotne znaczenie, ponieważ entuzjaści doświadczali czegoś (bezpośrednio) „w Bogu”.

Następnie pytanie zadał prof. dr hab. Jacek Wojtysiak. Z książki habilitacyjnej można wnosić, że H. More'a koncepcja przestrzeni mogła mieć wpływ na Newtonowską koncepcję przestrzeni jako *sensorium Dei*. Dlaczego Habilitant nie rozwinął tej kwestii w swej książce? Przecież ów domniemany wpływ można by potraktować jako największy sukces More'a w kontekście historii filozofii i historii nauki.

Habilitant stwierdził, że wpływ koncepcji przestrzeni More'a na Newtonowską koncepcję przestrzeni jako *sensorium Dei* jest faktem, natomiast historycy nauki od dawna już badają zagadnienie w jakiej mierze i w jakim dokładnie obszarze wpływ ten miał miejsce. More i Newton przyjaźnili się ze sobą i przez dwadzieścia pięć lat przebywali razem w Cambridge, gdzie dochodziło do wielu spotkań i dyskusji. W efekcie osobistych spotkań dwóch myślicieli, współcześni badacze nie dysponują żadną ich korespondencją, która rzucałaby więcej światła na ich wzajemne oddziaływanie.

Prof. dr hab. Jacek Wojtysiak zwrócił jednak uwagę, że przeprowadzenie samej analizy samych źródeł historycznych (tekstów obu myślicieli) jest możliwe. Prof. dr hab. Jacek Wojtysiak

zachęcił Habilitanta do kontynuowania badań w obszarze wzajemnych powiązań koncepcji More'a i Newtona.

Po wyczerpaniu wszystkich pytań przewodniczący komisji podziękował Habilitantowi za obecność i udzielenie odpowiedzi, a następnie poprosił go o opuszczenie posiedzenia, zamykając kolokwium habilitacyjne.

2) Sprawozdanie z dyskusji nad przebiegiem kolokwium habilitacyjnego

Po opuszczeniu posiedzenia przez Habilitanta odbyła się dyskusja członków komisji nad odpowiedziami udzielonymi przez kandydata.

Prof. dr hab. Tomasz Kupś stwierdził, że Habilitant doskonale i sprawnie porusza się w głównym przedmiocie jego zainteresowań, nie zauważył wahania w udzielanych przez niego odpowiedziach. Recenzent docenił również z jednej strony gotowość Habilitanta do odpowiedzi na trudniejsze pytania wychodzące poza obszar jego badań, a z drugiej strony pozytywnie ocenił umiejętność Habilitanta powracania do obszaru historii filozofii. W rezultacie, prof. dr hab. Tomasz Kupś pozytywnie ocenił kolokwium habilitacyjne.

Dr hab. Honorata Jakuszko podtrzymała swoją zdecydowanie pozytywną ocenę dokonań naukowych dr. Dariusza Kucharskiego, zawartą w recenzji. Nie ulega wątpliwości, że zarówno dorobek publikacyjny, jak i odpowiedzi na kolokwium potwierdzają dobre opanowanie warsztatu naukowego historyka filozofii. Habilitant wykazał rozległą erudycję w zakresie filozofii nowożytnej, zwłaszcza angielskiej, dbałość o rekonstrukcję klimatu intelektualnego poglądów Henry'ego More'a, umiejętność odnoszenia dyskutowanych w XVII wieku zagadnień do współczesnego stanu wiedzy. Niekiedy jest nadmiernie ostrożny, unikając zajęcia własnego stanowiska zwłaszcza wobec dyskusyjnych hipotez interpretacyjnych obecnych w literaturze przedmiotu. Nie wpływa to jednak na całościową pozytywną ocenę kolokwium habilitacyjnego – stwierdziła dr hab. Honorata Jakuszko.

Dr hab. Piotr Duchliński pozytywnie ocenił kolokwium habilitacyjne. Podkreślił, że Habilitant wykazał się gruntowną wiedzą w prowadzonym przez siebie obszarze badań, ponadto wykazał się dobrymi kompetencjami społecznymi, zwłaszcza stylem komunikacji, poprawnością językową wypowiedzi, spokojnymi reakcjami na formułowane pytania, błyskotliwością w dostrzeganiu różnych kontekstów problemowych oraz ich implikacji dla zrozumienia procesów rozwojowych, zwłaszcza dla nowożytnych nauk empirycznych. Niedosyt pozostawia nieumiejętność przeprowadzenia dyskusji i krytyki z poglądami H. Moore'a. Pomimo, że

Habilitant ma spory potencjał do przeprowadzenia takiej dyskusji, to jednak zachowuje niepotrzebną powściągliwość, nie bardzo wiadomo czym uzasadnioną. Warsztat historyka filozofii nie zwalania go z tego, że po dokonaniu rekonstrukcji poglądów może sformułować ich ocenę. Generalnie udzielone odpowiedzi były względnie satysfakcjonujące. Dr hab. Piotr Duchliński zwrócił też uwagę, że Habilitant posiada świadomość tego co w pracy przebadął, a co jeszcze w przyszłości wymagałoby takiego opracowania. To pokazuje, że Habilitant planuje prowadzić w przyszłości badania naukowe w dyscyplinie filozofia, że ma pomysł na swój dalszy rozwój naukowy.

Dr hab. Bartosz Żukowski również pozytywnie ocenił kolokwium habilitacyjne dr. Dariusza Kucharskiego. Habilitant udzielił wyczerpujących odpowiedzi, wykazując się szeroką wiedzą, dogłębnym znawstwem badanej problematyki i znakomitymi kompetencjami naukowymi.

Prof. dr hab. Jan Krokos zwrócił uwagę, że Habilitant ujawnił się jako rzetelny badacz. Jego odpowiedzi podczas kolokwium habilitacyjnego potwierdzają wartość jego prac, za którymi stoi ogromny horyzont wiedzy i kompetencji.

Dr hab. Magdalena Płotka również pozytywnie ocenia kolokwium habilitacyjne. Odpowiedzi Habilitanta oceniła jako rzetelne i sprawne, odślaniające ogromną erudycję, przygotowanie i kompetencje. Dodatkowo doceniła umiejętność Habilitanta wskazywania rozleglejszego kontekstu dla sygnalizowanych w pytaniach problemów.

Prof. dr hab. Jacek Wojtysiak ocenił pozytywnie kolokwium habilitacyjne. Habilitant wykazał się znajomością poruszonej tematyki i potrafił ją osadzić w szerszym kontekście. Prof. dr hab. Jacek Wojtysiak spodziewał się jednak, że Habilitant będzie bardziej skłonny do zdecydowanego prezentowania własnych opinii.

Na zakończenie dyskusji przeprowadzono głosowanie w sprawie przyjęcia kolokwium habilitacyjnego, w wyniku którego członkowie komisji jednogłośnie postanowili przyjąć kolokwium, habilitacyjne dr. Dariusza Kucharskiego, pozytywnie oceniające jego wypowiedzi.

3) Sprawozdanie z dyskusji członków komisji na temat dorobku naukowego i aktywności naukowej dr. Dariusza Kucharskiego oraz nad wnioskiem o nadanie stopnia doktora habilitowanego

Przewodniczący komisji rozpoczął dyskusję i zachęcił członków komisji do wypowiedzi.

Dr hab. Honorata Jakuszko podtrzymała swoją zdecydowanie pozytywną ocenę dokonań naukowych Habilitanta. Zdaniem Recenzentki, Habilitant znakomicie opanował warsztat historyka filozofii. Recenzentka uznała za niezwykle cenne to, że Habilitant w swoim dorobku naukowym dążył do zrekonstruowania intelektualnego klimatu XVII-wiecznej Anglii. Zwróciła uwagę, że rekonstrukcja poglądów danego myśliciela wymaga uwzględnienia całej atmosfery intelektualnej. Recenzentka również zwróciła uwagę na to, że Habilitant unikał zajęcia swojego własnego stanowiska. Gdy Habilitant przytaczał tezy obecne w badanych przez siebie źródłach lub w literaturze przedmiotu, mógłby odnieść się do nich, tj. podjąć z nimi polemikę, wskazać mocne i słabe strony diskutowanego stanowiska. Przyznała też, że tendencja do unikania zajęcia własnego stanowiska w przypadku dr, Dariusza Kucharskiego może być kwestią osobowościową. Habilitanta cechuje ostrożność i odpowiedzialność za słowo. Dr hab. Honorata Jakuszko ostatecznie oceniła pozytywnie osiągnięcie habilitacyjne dr. Kucharskiego.

Prof. dr hab. Tomasz Kupś również podtrzymał swoją pozytywną opinię wyrażoną w recenzji. Przedstawiony dorobek oraz główne osiągnięcie habilitacyjne Habilitanta całkowicie wypełniają wymogi, jakie stawiane są przed kandydatem. Habilitant wykazał się nadzwyczajną ostrożnością w przedstawianiu swoich poglądów, unikał ocen i polemik. Jego książka monograficzna jest jednak i tak wyjątkowa na tle polskiej literatury z zakresu historii filozofii, stanowi wartość samą w sobie. Mankamenty monografii wskazane w recenzji nie są w stanie przeważać pozytywnej oceny, którą Recenzent podtrzymuje.

Dr hab. Piotr Duchliński stwierdził, że całościowo wzięty dorobek Habilitanta spełnia ustawowe wymagania stawiane kandydatom do osiągnięcia stopnia doktora habilitowanego. Habilitant napisał nowatorską monografię naukową, w której opracował poglądy autora prawie nieznanego w polskim środowisku, w rekonstrukcji poglądów oparł się na materiałach źródłowych, praca z tekstem pokazuje, że dobrze opanował warsztat historyka filozofii. Praca została napisana jasnym i klarownym językiem, jej czytanie jest wciągające. Jak każda monografia także i ta posiada swoje mankamenty o charakterze: (1) strukturalnym, dotyczącym układu rekonstruowanych zagadnień, (2) metodologicznym, co szczególnie widoczne jest we wstępie, gdzie Habilitant nie omawia swojego warsztatu nie pokazuje w jaki sposób, przy zastosowaniu jakich metod właściwych dla warsztatu historyka filozofii zamierza badać poglądy Moore'a. Największą wadą monografii – zdaniem Recenzenta – jest brak krytycznego ustosunkowania się Habilitanta do prezentowanych poglądów Henry'ego More'a. Wprawdzie w zakończeniu pojawia się kilka zdań odnośnie do wpływu filozofii More'a na myśl angielską,

ale to zdecydowanie za mało, w opinii dr. hab. Piotra Duchlińskiego. Krytyczne ustosunkowanie zawsze świadczy o samodzielności badawczej autora, pokazuje, że potrafi on nie tylko sprawnie streszczać i parafrazować teksty, ale też, że potrafi argumentować, dyskutować korzystając przy tym z arsenału narzędzi logicznych i metodologicznych. Będąc historykiem filozofii nie trzeba, a wręcz nie powinno się stronić od dyskusji. Nie stronił od takich dyskusji prof. Stefan Swieżawski, na którego dorobek metodologiczny powołuje się Habilitant. Podsumowując dr hab. Piotr Duchliński jednoznacznie stwierdził, że całościowo wzięty dorobek naukowy, dydaktyczny oraz popularyzatorski dr. Dariusza Kucharskiego stanowi wystarczający wkład w rozwój filozofii w Polsce. W sposób szczególny przyczynia się on do istotnego rozwoju recepcji XVI i XVII historii filozofii nowożytnej, zwłaszcza myśli angielskiej. Prowadzone przez Habilitanta badania naukowe należy bezwzględnie uznać za nowatorskie.

Dr hab. Bartosz Żukowski w pełni podtrzymał pozytywną ocenę głównego osiągnięcia naukowego i dorobku badawczego Habilitanta, przedstawioną w recenzji. Na szczególne podkreślenie zasługuje nowatorski charakter podejmowanej przez Habilitanta problematyki – jego monografia stanowi istotne *novum* w polskich badaniach nad nowożytną filozofią brytyjską. Jednoznacznie dr hab. Bartosz Żukowski konkludował, że osiągnięcia naukowe ks. dr. Dariusza Kucharskiego stanowią znaczny wkład w rozwój filozofii i spełniają ustawowe wymagania niezbędne do uzyskania stopnia doktora habilitowanego nauk humanistycznych w dyscyplinie filozofia.

Prof. dr hab. Jan Krokos wyraził pozytywną ocenę zarówno dorobku, jak i osiągnięcia habilitacyjnego dr. Dariusza Kucharskiego. Rozprawa habilitacyjna dr. Kucharskiego jest osiągnięciem naukowym, które jest znacznym wkładem w rozwój w filozofii, w szczególności historii filozofii. Należy docenić badania nad drugoplanowymi postaciami oraz okresami, które są przejściowe, ponieważ są one ciekawe intelektualnie, a jednocześnie pokazują wewnętrzną logikę rozwoju filozofii. Przykładem badań nad okresem, które wielu badaczy uważa za przejściowy, jest chociażby dzieło Stefana Swieżawskiego *Historia filozofii XV wieku*. Należy zatem dodatkowo docenić to, że Habilitant podjął się badań nad okresem mało znanym, przejściowym, któremu nie poświęcano dotychczas wiele uwagi. Dodatkowo, prof. dr hab. Jan Krokos nie zgodził się z przedstawionymi tutaj zarzutami, że rekonstrukcyjny charakter pracy Habilitanta jest wadą jego dorobku. W przekonaniu prof. dr. hab. Jana Krokosa powściągliwość Habilitanta w wyrażeniu własnego stanowiska jest nie tylko kwestią osobowości, ale przede wszystkim wyborem metodologicznym. Prace naukowe, które jasno i

wyraźnie rekonstruują i prezentują stanowiska filozoficzne (powstrzymując się od polemiki) są wartościowe same w sobie i zasługują na szacunek, ponieważ tego rodzaju prace generują nowy obszar badań. Innymi słowy, praca monograficzna Habilitanta jest faktycznie rekonstrukcją, ale dlatego nie jest to praca, która zamyka pewien problem, lecz daje podstawy dla dalszych badań filozoficznych. Z uwagi na to monografia Habilitanta stanowi znaczny wkład w rozwój filozofii. Ponadto, cały dorobek Habilitanta powstał we współpracy z innymi ośrodkami naukowymi, a współpraca Habilitanta zwłaszcza Instytutem Filozofii UMK w Toruniu jest szczególnie znacząca i owocna.

Dr hab. Magdalena Płotka również podtrzymała swoją pozytywną ocenę osiągnięcia naukowego i dorobku Habilitanta. Jego monografia wnosi niewątpliwie znaczny wkład w rozwój w historii filozofii nowożytnej, w szczególności XVII-wiecznej angielskiej filozofii. Jest cennym źródłem wiedzy dla specjalistów z zakresu historii filozofii nowożytnej. Wywód autora cechuje spójność, precyzja, zaś jego monografia jest solidnym i rzetelnym przedstawieniem poglądów Henry'ego More'a. Dr hab. Magdalena Płotka zwróciła uwagę, że pozostały dorobek pod względem ilościowym jest skromny, ale prezentuje on wysoką merytoryczną treść, ich tematyka jest spójna, przedstawiają szczegółowe problemy interesujące Habilitanta, są przedstawione klarownie. Artykuły również stanowią istotny wkład w rozwój brytyjskiej filozofii nowożytnej i historii filozofii przyrody.

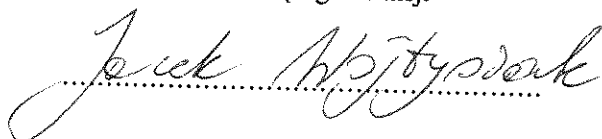
Prof. dr hab. Jacek Wojtysiak stwierdził, że pracę habilitacyjną kandydata czyta się z dużym zainteresowaniem, gdyż klimat światopoglądowy twórczości More'a (napięcie między ateizmem, kalwinizmem i entuzjazmem) przypomina klimat współczesny. Prof. dr hab. Jacek Wojtysiak wyraził wątpliwości co do niektórych elementów struktury pracy oraz co do występujących w niej pewnych pominięć. Nie są to jednak wątpliwości poważne, a podczas kolokwium Habilitant udzielił stosownych wyjaśnień i dokonał uzupełnień. Ponadto, Habilitant spełnia wszystkie wymogi, które Ustawa nakłada na osobę aspirującą do uzyskania stopnia naukowego doktora habilitowanego: posiada doktorat, przedstawił osiągnięcie naukowe, które wnosi wkład do dyscypliny oraz wykazał się działalnością naukową prowadzoną w więcej niż w jednej uczelni. W związku z tym, prof. dr hab. Jacek Wojtysiak ostatecznie opowiedział się za uznaniem jego wniosku habilitacyjnego.

Po zakończeniu dyskusji przewodniczący komisji zarządził głosowanie nad uchwałą o wystąpieniu do Rady Dyscypliny Naukowej Filozofii UKSW w Warszawie z wnioskiem o

nadanie dr. Dariuszowi Kucharskiemu stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie filozofia.

Na podstawie recenzji, przebiegu kolokwium habilitacyjnego oraz dyskusji w trakcie posiedzenia komisji habilitacyjnej, powołanej przez Radę Dyscypliny Naukowej Filozofii UKSW w Warszawie w celu przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego dr. Dariusza Kucharskiego, jej członkowie uznali, iż „posiada w dorobku osiągnięcia naukowe (...), stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny” oraz wykazał się ona „istotną aktywnością naukową (...) w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej”, co oznacza, iż spełnia wymagania sformułowane w art. 219 ust 1 Ustawy, dlatego jednogłośnie podjęli uchwałę o wystąpieniu do Rady Dyscypliny Naukowej Filozofii Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie z wnioskiem o nadanie mu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie filozofia.

Podpis przewodniczącego komisji

Handwritten signature of Jerzy Wojtyś in cursive script, written over a dotted line.

Podpis sekretarza komisji

Handwritten signature of Magdalena Trólska in cursive script, written over a dotted line.